

Lees je wijzer met de ijsvogel!

Tekstbegrip oefenen met de vogels van Beleef de Lente

Groep

Dit werkblad is geschikt voor kinderen uit de groepen 7 en 8.

Introductie en instructie voor de leerkracht

Middels deze les leren kinderen niet alleen om informatie in een tekst op te zoeken, maar ze leren nog meer over de vogels van Beleef de Lente junior. Op deze manier wordt begrijpend lezen een stuk leuker!

Kerdoel

Deze activiteit sluit aan bij kerndoel 4. De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten.

Doel

De kinderen leren om vragen over de tekst te beantwoorden. Ze leren hoe ze antwoorden kunnen vinden in een tekst. Daarnaast leren ze meer over het leven van de ijsvogel en de torenvalk.

Tijd

Deze les duurt 45 minuten.

Voorbereiding en benodigdheden

Elke leerling heeft een kopie nodig van zowel de tekst als de vragen.

Opwarmopdracht

Om de voorkennis van de kinderen te activeren, kijkt de leerkracht samen met de kinderen naar de tekst. Er wordt gekeken naar de titel, de kopjes en de plaatjes. De kinderen denken na over de vraag waar de tekst nu precies over zal gaan. Daarna wordt er klassikaal of in kleine groepjes een woordweb gemaakt van de kennis die de kinderen al hebben over dit onderwerp.

Informatie voor de leerkracht

Na de opwarmopdracht kunnen de kinderen zelfstandig of in tweetallen aan de slag met de tekst en het werkblad. Het is aan te raden om de tekst met de zwakkere lezers samen te lezen, zodat zij zich meer bezig kunnen houden met de inhoud van de tekst in plaats van het technische aspect van lezen. U kunt er ook voor kiezen om de tekst eerst klassikaal te lezen en de kinderen vervolgens aan de slag te laten gaan.

Dat geeft u de gelegenheid om moeilijke woorden eerst te bespreken en het voor de kinderen makkelijker is om de vragen te maken.

De vragen en de tekst worden klassikaal nabesproken, omdat dan duidelijk wordt welke leesstrategieën de kinderen gebruikt hebben.

Veel plezier!

*N.B. Martine Top - Luchtenberg
is natuurliefhebber en leerkracht op
een basisschool, en maakt kinderen
graag enthousiast over de mooie
dingen die de natuur biedt.*

1

2 **Tekst 1: De ijsvogel**

3

4 **Even voorstellen**

5 De eerste ontmoeting met een ijsvogel is vaak het hoge
6 schelle geluid. Als je dan goed kijkt, zie je een blauwe flits
7 over het water schieten. De ijsvogel is heel schuw, dus je
8 ziet dit prachtige vogeltje niet snel zitten.

9

10 De lengte van de ijsvogel is ongeveer 16 cm, de spanwijdte
11 (de breedte als de vogel zijn vleugels uitslaat) is ongeveer 25
12 cm. Het vogeltje weegt 34 tot 44 gram. De ijsvogel ziet er
13 heel bijzonder uit. De veren van de kop en vleugels zijn
14 blauwgroen. De borst en buikzijde zijn warm oranje
15 gekleurd.

16

17 **Waar**

18 IJsvogels vind je altijd bij het water. Daar maken ze hun
19 nesten en vinden ze voedsel. Het zijn hele goede vissers. De
20 vogels zitten vaak op een tak die boven het water hangt.
21 Daar wachten ze heel geduldig. Dan opeens... duiken ze
22 recht naar beneden, het water in. Een seconde later komen
23 ze boven met een visje tussen de snavel. 's Winters worden
24 ijsvogels ook bij meer open en brakke of zoute wateren
25 gezien. Het enige wat dan telt, is de aanwezigheid van
26 voldoende voedsel - kleine visjes, waterinsecten en
27 dergelijke - en een ijsvrij, helder wateroppervlak om dat
28 voedsel te kunnen bemachtigen. Bovendien stellen ijsvogels
29 prijs op enkele bomen of struiken langs de oever, welke als
30 uitvalsbasis gebruikt worden.

31 **Voedsel**

32 IJsvogels duiken in helder, liefst stromend water naar visjes
33 en waterinsecten zoals libellenlarven. Vissen hebben echter
34 de voorkeur. Bij het duiken wordt het oog beschermd door
35 een speciale 'duikbril': een transparant vlies schuift voor het
36 oog en beschermt het tegen onwillige prooivissen en
37 waterplanten. IJsvogels eten niet alléén kleine visjes. Ook
38 kikkers, salamanders en waterinsecten staan op het menu.
39 De vogels eten alleen voedsel uit het water. Als er in de
40 winter ijs ligt, dan hebben ze geen eten.

41

42 **Paren**

43 De man moet erg zijn best doen om een vrouwtje te krijgen.
44 Hij doet dat door **1** aan te bieden. Wanneer het vrouwtje de
45 vis aanneemt, heeft ze voor hem gekozen. Dan gaan ze
46 samen paren en het nest bouwen.
47 Het nest wordt gemaakt aan de kant van een rivier, een
48 sloot of een meertje. Daarvoor heeft de ijsvogel een steile
49 oever nodig. Ze graven een gang in de grond. Die kan wel 1
50 meter lang worden. Aan het eind van de gang is een holletje.
51 Dat heet de nestkamer.

52

53 **Eieren**

54 Het vrouwtje legt 4 tot 8 eieren. De broedtijd duurt
55 ongeveer 20 dagen. De eieren zijn wit en ongeveer 2 cm
56 groot. De ijsvogel legt meestal 2 en soms 3 keer eieren per
57 jaar. Dus ze kunnen best veel jongen krijgen. Na 21 tot 24
58 dagen verlaten de jongen het nest.

59

1. Lees: De...oranje gekleurd (regel 10-14). Waar gaat dit stuk **vooral** over?
  - a. Over het uiterlijk van een ijsvogel.
  - b. Over de kleuren van de ijsvogel.
  - c. Over de spanwijdte van de ijsvogel.
  - d. Over het leefgebied van de ijsvogel.

2. Lees: Als...geen eten (regel 39-40). Welke zin zou hierna kunnen komen?
  - a. Dus voer ijsvogels in de winter bij.
  - b. Dus gaan er tijdens strenge winters veel ijsvogels dood.
  - c. Dan vliegen ijsvogels naar de tuinen van mensen.
  - d. Dan maken ze met hun snavel een gat in het ijs.

3. Lees: IJsvogels...water(regel17).In welke van de onderstaande zinnen wordt dit het **best** uitgelegd?
  - a. De ijsvogel...zitten (regel 7-8).
  - b. Daar...voedsel (regel 17-18).
  - c. Het zijn...vissers (regel 18).
  - d. Bovendien...worden (regel 27-29).

4. Lees: De ijsvogel...zitten (regel 7-8). Wat is waar?
  - a. In deze zin staat een feit.
  - b. In deze zin staat een mening.
  - c. In deze zin staan zowel een feit als een mening.
  - d. In deze zin staan geen feiten of meningen.

5. Lees: 's Winters...bemachtigen (regel 22-27). Hoe komt het dat ijsvogels in de winter ook bij zoute wateren te vinden zijn?
  - a. In de winter eten ze graag vette vis uit de zee(zout water), zodat ze op gewicht blijven.
  - b. Zout water bevriest minder snel, waardoor de kans groter is dat de ijsvogels hier wel eten vinden.
  - c. Dit is hun vaste broedplek.
  - d. In de winter zijn er meer roofdieren bij de zoete wateren.

6. Lees: De...bouwen (regel 43-46). Wat past er het **best** op plaats 1?
  - a. Wormen
  - b. Muizen
  - c. Kleine visjes
  - d. Vlinders

7. Lees: Het...nestkamer (regel 47-51). Waarom bouwen ijsvogels hun nesten altijd aan de steile kant van een meer of rivier?
  - a. Ze hoeven minder lang te jagen op vis omdat ze al vlak bij het water zijn.
  - b. Ze graven een gang in de grond. Bij een steile oever lukt dit makkelijker.
  - c. Roofdieren kunnen dan minder makkelijk bij het nest.
  - d. Zo leren de kleine ijsvogeltje sneller duiken.

Tekst 2

1 Voor een valk is de torenvalk klein. Toch is hij 35 cm lang.
2 Valken hebben spitse vleugels en een lange staart. Aan de
3 vorm van de vleugels kan je zien dat ze heel snel kunnen
4 vliegen. De veren zijn bruin met donkere vlekjes. De buik is
5 licht, ook met vlekjes. Het mannetje heeft een grijze kop en
6 staart, het vrouwtje bruine. Ze hebben een donkere vlek
7 onder hun oog, het lijkt net een traan! Torenvalken leven
8 overal: weilanden, heide, duinen en rietland maar ook in
9 dorpen en steden. Het is belangrijk dat er een paar hoge
10 bomen zijn. Of een hoge mast of toren. Daar loeren ze naar
11 muizen en ze broeden er.

12

Het menu

14 Een torenvalk is een roofvogel. Dat betekent dat hij andere
15 dieren eet. Voor de torenvalk zijn dat vooral muizen. Ze
16 jagen vanaf een uitkijkpost of *biddend* in de lucht. Als ze
17 bidden, hangen ze op één plek stil. Dat doen ze door heel
18 snel met hun vleugels te klapperen. Een torenvalk heeft erg
19 goede ogen: ze zien hun prooi al vanaf grote hoogte in de
20 lucht. Het is een bekend gezicht langs snelwegen in ons
21 land: biddende torenvalken boven de wegbermen en
22 weilanden. torenvalken urinesporen van veldmuizen
23 waarnemen, waardoor als het ware een spionagekaart met
24 daarop ingetekend allerlei verborgen routes ontstaat in het
25 brein van de torenvalk. Muizen vormen het belangrijkste
26 bestanddeel van het torenvalkenmenu. Slechts in tijden van
27 muizen schaarste worden ook kevers, vogels en andere
28 kleine prooien gegeten.

29 In het algemeen weten torenvalken zich
30 goed te redden in de winter. Hun
31 opmerkelijke gezichtsvermogen helpt hen zelfs
32 veldmuizen te bemachtigen die zich niet of nauwelijks boven
33 het gras laten zien. Alleen in tijden van hevige sneeuwval
34 kunnen torenvalken het moeilijk hebben. Ze wijken dan
35 meestal uit naar plaatsen met geen of minder sneeuw.

36

Het gaat niet zo goed met de torenvalk.

38 Veertig jaar geleden waren er veel torenvalken. Maar nu
39 niet meer. Dit heeft twee redenen. De belangrijkste reden is
40 dat er in de landbouw gif wordt gebruikt. Muizen aten het
41 gif en torenvalken aten de muizen. Daardoor werden veel
42 vogels ziek en gingen dood.
43 Ook zijn op het platteland geen ruige wilde akkers meer,
44 waardoor er ook minder muizen zijn.

45 In het hele land zijn nu nog rond de 6000 broedparen.

46

Waarom webcams?

48 Door de webcam leren we veel over de torenvalk.
49 Bijvoorbeeld hoe vaak de ouders de jongen voeren, en
50 waarmee. Bij deze torenvalken in de duinen leven
51 zandhagedissen. Vogelkenners zijn benieuwd of ze die aan
52 de jongen voeren. Met de webcam kunnen we zien of dat
53 gebeurt. Op die manier helpt een webcam bij het onderzoek
54 naar de torenvalk. En als we meer over de torenvalk weten,
55 kunnen we hem ook beter beschermen.

1. Lees: Het...bruine (regel 5-6). Wat is waar?
  - a. In deze zin wordt een overeenkomst genoemd bij mannetjes en vrouwtjes torenvalken.
  - b. In deze zin wordt een verschil genoemd tussen mannetjes en vrouwtjes torenvalken.
  - c. In deze zin worden torenvalken en slechtvalken met elkaar vergeleken.
  - d. In deze zin wordt uitgelegd hoe je een valk kunt herkennen.

2. Lees: Slechts...gegeten (regel 26-28). Wat wil de schrijver hiermee vooral duidelijk maken?
  - a. Dat een torenvalk niet alleen muizen eet, maar ook kevers, vogels en andere kleine prooien.
  - b. Dat de torenvalk liever alleen kevers, vogels en andere kleine prooien eet.
  - c. Dat de torenvalk alleen wanneer er weinig muizen zijn ook andere kleine prooien eet.
  - d. Dat de torenvalk alleen maar muizen eet.

3. Lees: Waarom...webcams (regel 47). In welke zin vind je een argument hier voor?
  - a. Bij...Zandhagedissen (regel 50-51).
  - b. Vogelkenners...voeren (regel 51-52).
  - c. Op...torenvalk (regel 53-54).
  - d. En...beschermen (regel 54-55).

4. Welke titel past het **best** boven deze tekst?
  - a. De valk
  - b. De torenvalk
  - c. De torenvalk met uitsterven bedreigd
  - d. De valken van Nederland

5. Lees: Ook zijn...zijn (regel 43-44). Wat kun je naar aanleiding van **deze zin** concluderen?
  - a. De landbouw moet stoppen met het gebruiken van gif.
  - b. De hoeveelheid torenvalken hangt samen met de hoeveelheid muizen. Hoe meer muizen hoe meer torenvalken.
  - c. De vogelbescherming moet ervoor zorgen dat de muizen minder gif binnen krijgen.
  - d. Er zijn minder muizen dan torenvalken in Nederland.

6. Lees: Ze jagen...de lucht (regel 15-16). Wat betekent bidden in dit stukje?
  - a. Het bidden voor een maaltijd.
  - b. Het vouwen van de vleugels.
  - c. Een jachttechniek van de torenvalk waarbij ze als het ware stil hangen in de lucht.
  - d. Het is een techniek van de prooi van de torenvalk, hij hoopt de aanval te overleven.

7. Lees: Een torenvalk...torenvalk (regel 18-25). Op basis waarvan maakt de torenvalk een spionagekaart in zijn hoofd?
  - a. Op basis van de plas van muizen.
  - b. Op basis van zijn uitstekende ogen.
  - c. Op basis van zijn ogen.
  - d. Hij onthoudt waar hij de vorige keer een prooi heeft gevangen.

